

Evaluatie Skaeve Huse Houthaven Amsterdam

Carolien van den Handel

Evaluatie Skaeve Huse Houthaven Amsterdam

Amsterdam, 15 januari 2009

Carolien van den Handel

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Inhoudsopgave

	Inleiding	3
1	Opzet van de evaluatie	5
1.1	0-meting	5
1.2	Vervolgmeting	6
2	Situatieschets	7
2.1	De locatie van de Skaeve Huse	7
2.2	De bewoners van de Skaeve Huse	8
		9
3	Buurtreacties op de komst van de Skaeve Huse	10
4	De veiligheidssituatie bij de start van het project	12
4.1	Kwalitatieve en kwantitatieve gegevensverzameling	12
4.2	De Spaarndammerbuurt in Amsterdams veiligheidsonderzoek	12
4.3	De veiligheid in de buurt volgens de buurtregisseur	14
4.4	De veiligheid in de buurt volgens de woningcorporatie (De Key)	16
4.5	Buurtbeheer	16
4.6	Overlastmeldingen bij het Meldpunt Zorg & Overlast Westerpark	17
		18
5	Bevindingen sleutelpersonen	19
5.1	Beheergroep Skaeve Huse Westerpark	19
5.2	Huismeesters (woningcorporaties)	19
5.3	Woonbegeleiding (HVO/Querido)	20
5.4	Buurtregisseurs	20
5.5	Meldpunt Zorg & Overlast Westerpark	21
5.6	Sociaal beheer woningcorporatie De Key	21
6	Bevindingen omwonenden en ondernemers	22
6.1	Ervaringen buurtbewoners	22
6.2	Ervaringen van ondernemers	24
6.3	Communicatie	24
7	Ervaringen van de Skaeve Huse bewoners zelf	26
8	De cijfers	28
8.1	Politie cijfers: veiligheidsontwikkeling in de buurt	28
8.2	Politie cijfers: persoonsgebonden incidenten bewoners Skaeve Huse	29
8.3	Contextcijfers: Amsterdams veiligheidsonderzoek	29
9	Effecten in de buurten van herkomst	31
	Bijlagen	32
Bijlage 1	Contactpersonen	33

Inleiding

Aan de Amsterdamse Houthaven, in het stadsdeel Westerpark, staat het eerste Skaeve Huse complex dat is gerealiseerd in het kader van een experiment van de SEV. Vergelijkbare complexen worden ook in een aantal andere steden in het land gerealiseerd. Doel is om ervaring op te doen met een nieuwe sport aan de onderkant van de woonladder. Het experiment met de Skaeve Huse is een vervolg op de eerste ervaringen met substandaard huisvesting die in Kampen en Maastricht zijn opgedaan en op de Skaeve Huse die in Denemarken zijn ontwikkeld. De Nederlandse Skaeve Huse geven onderdak aan mensen die noch op de reguliere woningmarkt noch in de maatschappelijke opvang te handhaven zijn. Meestal gaat het om mensen die onaangepast woongedrag vertonen en extreme overlast voor hun omgeving veroorzaken. In de Skaeve Huse krijgen zij een allerlaatste kans om niet op straat te belanden; een situatie die noch voor de betrokkene, noch voor de omgeving wenselijk is. De bewoners van de Skaeve Huse ondertekenen een overeenkomst waarin zij verklaren begeleiding te zullen accepteren; in de praktijk worden zij regelmatig door beheerders bezocht. Het project heeft een tijdelijk karakter en zal op deze locatie waarschijnlijk ruim 2 jaar kunnen staan. Najaar 2009 (met een kleine uitloopmogelijkheid naar begin 2010) moet de voorziening zijn verwijderd. Daarna zijn andere ontwikkelingen op het terrein gepland. Men is inmiddels begonnen met het zoeken naar een alternatieve locatie.

Het project omvat een complex met 6 units; 5 voor bewoners en 1 voor huismeesters en begeleiders en voor gemeenschappelijke voorzieningen, zoals een wasmachine. De eerste bewoners zijn in de zomer van 2007 in het project komen wonen. Om verschillende redenen is de laatste unit pas aan het eind van de zomer van 2008 definitief in gebruik genomen. De organisaties die in het project Skaeve Huse samenwerken zijn het stadsdeel Westerpark, HVO/Querido (initiatiefnemer) en de woningcorporaties AWV (nu Stadgenoot) en De Key.

De SEV heeft DSP-groep verzocht het Skaeve Huse project te evalueren. Deze evaluatie is op twee niveaus uitgevoerd:

- Op projectniveau: opzet, organisatie, betrokkenen, communicatie, beheer, financiering, etc.
- Op locatie: de ervaringen van de buurt, sleutelpersonen en bewoners zelf over de effecten van het project op overlast en (on)veiligheid. Ook is onderzocht wat het effect is op de buurt van herkomst van de bewoners.

Deze rapportage doet verslag van de evaluatie op locatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt allereerst de opzet van de evaluatie toegelicht. Daarna volgt in hoofdstuk 2 een korte schets van het project. Hierin wordt de locatie van de Skaeve Huse en de aangrenzende buurt beschreven, en een beeld gegeven van de bewoners van het project. In de hoofdstukken 3 en 4 volgen de resultaten van de 0-meting. De hoofdstukken 5 en 6 beschrijven de resultaten van de vervolgmeting. In hoofdstuk 7 zijn de ervaringen van de bewo-

ners van de Skaeve Huse zelf beschreven. Het cijfermatige overzicht van de politieregistratie is opgenomen in hoofdstuk 8. Hoofdstuk 9 ten slotte beschrijft het effect van het vertrek van de overlastgever op de situatie in de buurt van herkomst.

1 Opzet van de evaluatie

1.1 0-meting

Bekendmaking van het besluit Skaeve Huse in de Houthaven te plaatsen heeft veel commotie in de buurt ontketend. Bezwaren die door de bewoners werden aangedragen kwamen voort uit het gevoel 'het afvoerputje van de stad' te zijn. Het stadsdeel vreesde dat het uitvoeren van de 0-meting opnieuw voor problemen zou zorgen. Deze 0-meting is daarom uiteindelijk pas uitgevoerd vlak voor de ingebruikneming van de Skaeve Huse, in de zomer van 2007.

Voor de 0-meting is de volgende informatie verzameld:

- Gegevens over het project, de bewoners en omliggende buurt (stadsdeel, woningcorporaties, Meldpunt Overlast).
- Criminaliteitsgegevens uit de politieregistratie over de buurt, in de periode vóór plaatsing Skaeve Huse (politie).
- Persoonsgebonden criminaliteitsgegevens van de Skaeve Huse bewoners in de buurt van herkomst (politie).
- Gegevens over de beleving van veiligheid en overlast door bewoners van de buurt (indirect via interviews en via slachtoffer- en leefbaarheidsonderzoek).
- Typering van de buurt (stadsdeel, woningcorporaties, politie).
- Buurtreacties op de komst van de Skaeve Huse (indirect via interviews stadsdeel, woningcorporaties, politie, en via inzage in verslaglegging informatiebijeenkomsten en klachtenformulieren van buurtbewoners).

In juni 2007 werden de eerste drie bewoners ingeplaatst. Korte tijd later is één van hen weer uitgeplaatst; hij bleek niet geschikt voor deze voorziening (agressief, niet te handhaven) en is opgenomen in een gesloten inrichting. In november 2007 en januari 2008 zijn nog twee nieuwe bewoners ingeplaatst. De 5e unit is tijdelijk bewoond geweest door iemand die op de wachtlijst stond voor een andere voorziening; dat hij weer zou vertrekken was dus voorzien. De definitieve 5^e bewoner is eind zomer 2008 in zijn woning geplaatst.

Reden van de vertraagde instroom was onder andere het niet kunnen vinden van personen die pasten in de oorspronkelijk omschreven doelgroep. Daarbij zouden bovendien minimaal drie personen uit Westerpark komen; dat bleek niet haalbaar.

De oorspronkelijke gedachte voor de bewoners van de Skaeve Huse ging uit naar notoire aso's die welbewust onaanvaardbaar gedrag vertonen. Korte tijd na de start van het project werd duidelijk dat mensen die 'alleen maar' (extreme) overlast veroorzaken niet bestaan. Bij het merendeel van de aangemelde personen bleek psychiatrische problematiek op de voorgrond te staan. Voor de invulling van de laatste drie woningen is daarom contact gelegd met JellinekMentrum om deel te gaan nemen in het project. Nu de doelgroep richting psychiatrie verschoof was begeleiding vanuit een GGZ-instelling noodzakelijk.

Ook om organisatorische redenen nam het plaatsen van kandidaten veel meer tijd in beslag dan voorzien. Het kostte veel tijd om dossiers op orde te

krijgen en mensen te overtuigen dat niet kiezen voor een plek in de Skaeve Huse ontruiming zou betekenen. Daarnaast leidde het feit dat de woningcorporaties en HVO/Querido buiten de reguliere stedelijke praktijk om aan de slag waren gegaan met het zoeken naar kandidaten tot discussie, met name met de GGD, die zich gepasseerd voelde. Uiteindelijk zijn de zaken opgelost en is met de GGD afgesproken dat kandidaten van de corporaties en HVO via de stedelijke veldtafel worden ingebracht. Hiermee is tevens de financiering van de woonbegeleiding door HVO afgedekt.

1.2 Vervolgmeting

De vervolgmeting is uitgevoerd een half jaar na inplaatsing van de 4^e 'definitieve' bewoner, in de zomer van 2008.

Voor de vervolgmeting is de volgende informatie verzameld:

- Bevindingen van sleutelpersonen (interviews)
 - Projectorganisatie (stadsdeel en woningcorporaties)
 - Huismeesters
 - Buurtregisseurs
 - Medewerkers sociaal beheer woningcorporaties
 - Medewerkers HVO/Querido
 - Meldpunt Zorg & Overlast (WijkServicePunt)
 - Beheergroep Skaeve Huse
- Ervaringen van buurtbewoners (interviews; face to face en telefonisch).
- Ervaringen van ondernemers in de buurt (interviews; face to face en telefonisch).
- Ervaringen van bewoners Skaeve Huse (interviews; face to face).
- Criminaliteitsgegevens van de politie (periode: ingebruikname tot heden).
- Persoonsgebonden politiedossiers bewoners Skaeve Huse (strafblad vóór en na intrek in Skaeve Huse).
- Overlastervaring in buurt van herkomst bewoners Skaeve Huse (bevraging bij ex-klagers).
- Buurtcijfers sociale veiligheid (Veiligheidsonderzoek Amsterdam – Spaarndammerbuurt).

2 Situatieschets

Locatie Skaeve Huse

Locatie Skaeve Huse

2.1 De locatie van de Skaeve Huse

De Skaeve Huse staan op een braakliggend terrein aan de Houthaven aan het IJ. Het terrein wacht op toekomstige ontwikkeling. De locatie is gekozen omdat het voldoende afgezonderd ligt van bestaande woningcomplexen, maar toch in de stad ligt bij alle voorzieningen. Het terrein wordt van de achterliggende Spaarndammerbuurt gescheiden door de Spaarndammerdijk. De zes woonunits zijn naast elkaar geplaatst. Vanuit de woningen is uitzicht op het IJ, Strand West (een stedelijke 'strand' met horecavoorziening), een circustent en een studentencomplex. In vijf woningen zijn overlastgevers geplaatst, de zesde is gereserveerd voor beheerders en begeleiders.

De Spaarndammerbuurt vormt als het ware een wig tussen het braakliggende terrein aan de noordzijde en de spoordijk aan de zuidzijde. Aan de oostzijde grenst het aan de Zeeheldenbuurt, eveneens een woonbuurt. De Spaarndammerstraat verdeelt de buurt in een westelijk en oostelijk deel. De Spaarndammerstraat is een drukke winkelstraat. Vanaf het terrein van de Skaeve Huse kan men op twee plekken naar de Spaarndammerdijk doorsteken. De ene route leidt direct de winkelstraat in, de kortere route komt uit op de kruising Spaarndammerdijk en Hembrugstraat.

Ten noordoosten van de Skaeve Huse staan (ook tijdelijk) studentenwoningen en bevinden zich twee horecavoorzieningen: Strand West aan de buitenkant van het studentengebied en op het complex zelf een studentencafé, Paviljoen 't IJ. Tegenover de Skaeve Huse staat, westelijk van het studentencomplex de tent van Circus Casablanca. De bewoners van de Skaeve Huse lopen langs de studentenwoningen wanneer zij naar de wijk gaan.

De Spaarndammerbuurt telt 4.860 woningen en ongeveer 8.400 bewoners.¹ Meer dan 90% bestaat uit (sociale) huurwoningen. Een groot deel is in bezit van woningcorporatie De Key.

De Spaarndammerbuurt maakt deel uit van het Stadsdeel Westerpark, dat zich verder in zuidelijke richting langs de rand van de binnenstad uitstrekt. Westerpark is een van de vijftien stadsdelen van Amsterdam.

2.2 De bewoners van de Skaeve Huse

Medio 2008 wonen er vier alleenstaande mannen in het project. Hun leeftijd varieert tussen de 39 en 59 jaar. Eén persoon verblijft overigens regelmatig elders. Twee personen komen uit een zelfstandige woning, één persoon uit een Sociaal Pension, en nummer vier verbleef de afgelopen jaren op diverse adressen in de stad.

Aan het eind van de zomer van 2008 zijn dat er vijf. Gegevens over deze vijfde persoon waren niet beschikbaar ten tijde van het onderzoek.

De bewoners van de Skaeve Huse hebben allemaal meerdere problemen. Daarvan maken verslavingen (alcohol en/of drugs) een belangrijk deel uit. In de oude woonsituatie ging dat in enkele gevallen gepaard met luidruchtige drankgelagen op de stoep voor het huis. Regelmatig in de nachtelijke uren. Soms draaide dat uit op vechtpartijen. Het aantrekken van drinkebroeders vormde dus een onderdeel van de problemen. Eén van de bewoners heeft een ontembare verzamelwoede, wat in de oude woonsituatie voor vervuiling en ongedierte zorgde. Bij allen ligt op een of andere manier psychiatrische problematiek (in combinatie met verslavingen) ten grondslag aan hun huidige situatie. In hun oude woonbuurt gaven zij overlast door luidruchtig gedrag, mensen lastig vallen, vervuiling, etc. 'Ordelijk, gezond en hygiënisch wonen' blijkt voor allen een lastige opgave.

Drie van de vier bewoners hadden in de oude woonsituatie een strafblad. De gegevens betreffen vooral overlast (luidruchtig drinken in het openbaar) en winkeldiefstal. Eén persoon heeft een duidelijk crimineel verleden; hij heeft veel incidenten op zijn naam staan.

Noot 1 Cijfers van 1 januari 2006, Dienst Onderzoek en Statistiek Amsterdam.

0-meting

3 Buurtreacties op de komst van de Skaeve Huse

In eerste instantie heeft het stadsdeel alleen de 1500 direct omwonenden over het project Skaeve Huse geïnformeerd. Behalve reacties op de project zelf riep deze aanpak veel protest op vanwege het feit dat slechts een deel van de buurt geïnformeerd werd. Daarop is een tweede, bredere informatie-ronde gevolgd.

De eerste informatie is, eind september 2006 (ongeveer negen maanden voor de daadwerkelijke plaatsing van de Skaeve Huse) per brief verstrekt aan:

- bewoners, ondernemers, woonbootbewoners in de Houthaven
- bewoners noordwestelijk deel Spaarndammerbuurt (tot Knollendamstraat)
- bewoners en ondernemers Spaarndammerstraat
- sleutelfiguren in de buurt

Ruim een week later is een inloopmiddag en -avond georganiseerd. Deze bijeenkomst was niet druk bezocht. Na de protesten uit de buurt over de beperkte informatieverspreiding is begin november een tweede bijeenkomst georganiseerd. Op verzoek van de stadsdeelraad zijn daarvoor toen in een groter gebied uitnodigingen verstuurd.

In de beide bijeenkomsten zijn door buurtbewoners bestaande veiligheids- en overlastproblemen naar voren gebracht en zorgen geuit over het Skaeve Huse project. Het gaat om de volgende zaken:

- Alcoholisten op de hoeken Spaarndammerstraat/Nova Zemblastraat en Spaarndammerstraat/Van Noordtstraat geven overlast: lawaai, vervuiling.
- Er bestaat angst dat de Skaeve Huse-bewoners ook op straat alcohol zullen gaan gebruiken.
- Er bestaan zorgen over de verslaafden in de buurt (niet nader gespecificeerd).
- Er bestaat angst dat gedeald gaat worden op de Rigakade (direct vóór de woonunits; deze zorgen blijken overigens niet specifiek aan de Skaeve Huse gekoppeld te zijn).
- Vrouwelijke studenten maken zich zorgen over hun veiligheid op straat in de avond en nacht.
- Er wordt op gewezen dat de Skaeve Huse vlakbij de districtsscheiding van de politie liggen, waardoor coördinatieproblemen verwacht worden.

Daarnaast zijn enkele schriftelijke reacties en klachten bij het stadsdeel binnengekomen:

- Bezwaar tegen het feit dat het Stadsdeel het besluit tot plaatsing van de Skaeve Huse heeft genomen zonder de buurt daarbij te betrekken.
- Bezwaar vanwege verwachtte overlast en onveiligheid voor volwassenen en kinderen; verwachtte neerwaartse spiraal en aantasting imago van de buurt.
- Verwijzing naar reeds bestaande overlast op de hoek van de Spaarndammerstraat en de Van Noordtstraat.

Er zijn echter ook enkele mensen die zich aanmelden voor de beheergroep en mensen die suggesties door voor positieve acties in de richting van de

Skaeve Huse bewoners.

Tien 'verontruste buurtbewoners, winkeliers en ondernemers' zijn na de eerste schriftelijke informatie een handtekeningenactie gestart. Het bezwaar betrof in het bijzonder:

- De locatie van de Skaeve Huse: deze zou te dicht bij de bestaande woonbuurt liggen.
- De leefsituatie: men voorziet ernstige risico's voor versterking van de overlast in de woonomgeving.

De actie heeft 575 protest handtekeningen tegen de Skaeve Huse opgeleverd.

Media aandacht

Vanaf september 2006 is er media-aandacht voor de komst van de Skaeve Huse aan de Houthaven. Lokale en landelijke pers en AT5 besteden met enige regelmaat aandacht aan het fenomeen Skaeve Huse en aan de ontwikkelingen in de buurt sinds het bekend worden van het project.

4 De veiligheidssituatie bij de start van het project

4.1 Kwalitatieve en kwantitatieve gegevensverzameling

Om straks de effecten van de Skaeve Huse op de buurt te kunnen meten, willen we de situatie na verloop van tijd kunnen vergelijken met die vóórdat de Skaeve Huse in de buurt kwamen. Om een beeld te schetsen van de situatie vóór plaatsing van de woonunits hebben we kwantitatieve en kwalitatieve gegevens verzameld.

Voor de *kwantitatieve* gegevens zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Bij de politie zijn criminaliteitsgegevens opgevraagd van een nauwkeurig afgebakend gebied direct rond de Skaeve Huse en de verwachte looproutes door de buurt.
- Bij het Meldpunt Zorg & Overlast Westerpark zijn de gegevens over overlastmeldingen uit het jaarverslag geanalyseerd. Dit zijn gegevens op het niveau van de buurt als geheel (Spaarndammerbuurt Oost en West).
- Om een iets breder beeld te krijgen van de leefbaarheid en veiligheid in de omgeving van de Skaeve Huse en de beleving hiervan door de bewoners, is secundaire analyse uitgevoerd op bestaand onderzoeksmateriaal van gemeente en politie (Wonen in Amsterdam 2005 en Veiligheidsindex Amsterdam 2003-2005).

Voor de *kwalitatieve* informatievergaring is - naast overleg met de directe projectverantwoordelijken bij stadsdeel en AWV/Stadgenoot - gesproken met de twee betrokken buurtregisseurs en met de accountmanager van De Key, verhuurder van de meeste woningen in de Spaarndammerbuurt. Informatie van de wijkconciërge konden we helaas niet verkrijgen.

We beginnen met het beschrijven van de situatie in de buurt als geheel en zoomen daarna in op de directe omgeving rond de Skaeve Huse. Eerst de typering van de buurt zoals door onze gespreksgenoten verwoord, daarna de cijfers over overlast en criminaliteit.

4.2 De Spaarndammerbuurt in Amsterdams veiligheidsonderzoek

De kleinste onderzoekseenheid waarop gegevens over de buurt uit bestaand onderzoek te destilleren zijn, is de buurtcombinatie². Dit geeft de veiligheidssituatie in de buurt als geheel weer, en zegt slechts in geringe mate iets over de beleving in de directe nabijheid van de Skaeve Huse. Niettemin geven de cijfers wel een globaal beeld van de veiligheid, leefbaarheid en overlast zoals die in het gebied als geheel bestaan en ervaren worden. Deze gegevens bieden dus vooral contextuele informatie.

De gegevens hebben betrekking op de buurtcombinatie Spaarndammerbuurt/ Zeeheldenbuurt. De Zeeheldenbuurt telt ongeveer een vijfde van het

Noot 2 Amsterdam is verdeeld in 76 buurtcombinaties.

aantal inwoners van de Spaarndammerbuurt en beïnvloedt de cijfers voor deze dus maar in geringe mate. Ter wille van de leesbaarheid spreken we in het vervolg over de Spaarndammerbuurt waar in feite de buurtcombinatie wordt bedoeld.

*Wonen in Amsterdam, 2005*³

Het onderzoek 'Wonen in Amsterdam, 2005' wordt tweejaarlijks uitgevoerd. In het onderzoek wordt buurtbewoners gevraagd naar hun mening over veiligheid, leefbaarheid en overlast in de eigen buurt. Die mening is in rapportcijfers uitgedrukt. De cijfers hebben vooral zeggingskracht wanneer zij worden vergeleken met de andere buurten in de stad. We presenteren de bevindingen voor de Spaarndammerbuurt daarom in relatie tot het Amsterdamse gemiddelde. Daarmee wordt een globale schets gegeven van de staat van de buurt.

De Spaarndammerbuurt scoort nogal in overeenstemming met het stedelijk gemiddelde. Het gaat niet om een buurt die daar in positieve of negatieve zin uit steekt. Het totaal oordeel over de algemene leefbaarheid in de Spaarndammerbuurt ligt in 2005 net onder het stedelijk gemiddelde (rapportcijfer 6,9). Dit oordeel is in de afgelopen jaren overigens nergens in de stad zo sterk gestegen als hier. Naar de mening van de bewoners is de buurt er dus flink op vooruitgegaan.

Wat betreft ervaren overlast door burens doet de buurt het net iets slechter en wat betreft de overlast door andere groepen mensen net iets beter dan het gemiddelde in de andere buurten (een 6,8 respectievelijk 7,0). De vervuiling scoort een gemiddeld cijfer (5,9). De overlast door criminaliteit wordt in de buurt een fractie slechter beoordeeld dan gemiddeld in de stad het geval is. Mensen voelen zich zowel overdag als 's avonds net iets veiliger in deze buurt dan gemiddeld in Amsterdam het geval is. Hoop op verbetering van de veiligheid leeft net wat minder dan gemiddeld in de Amsterdamse buurten.

De mate van buurtbetrokkenheid is gemeten door te vragen naar de wijze van samenleven van de bewoners en de tevredenheid daarover, en de mate van overlast die bewoners ondervinden van elkaar en derden. Op dit onderdeel scoort de buurt een 5,9 en ligt daarmee net onder het stedelijk gemiddelde.

*Veiligheidsindex Amsterdam 2003-2005*⁴

De Veiligheidsindex is een meetinstrument van de driehoek Amsterdam-Amstelland: Gemeente Amsterdam, Regiopolitie Amsterdam-Amstelland en het Arrondissementsparket Amsterdam. De index bevat informatie uit de politieregistratie en uit de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid (een bevolkingsonderzoek). In de index worden objectieve en subjectieve veiligheid van elkaar onderscheiden. De objectieve veiligheid is gemeten aan de hand van incidenten op het gebied van inbraak, diefstal, geweld, overlast, vandalisme, verkeer en drugs. Om de subjectieve veiligheid te meten is gevraagd naar de veiligheidsbeleving, het vermijdingsgedrag en de ervaren buurtpro-

Noot 3 Het onderzoek wordt tweejaarlijks uitgevoerd. Het meest recente onderzoek dateert van 2005. 'Wonen in Amsterdam 2005, Leefbaarheid', Amsterdamse federatie van woningcorporaties, Dienst Wonen en Stadsdelen Amsterdam.

Noot 4 'Veiligheidsindex Amsterdam 2003-2005, Een veilig Amsterdam, samen zorgen we er voor', Gemeente Amsterdam, Directie Openbare Orde en Veiligheid.

blematiek. Omdat het om een index gaat, zijn alleen relatieve gegevens beschikbaar in tijd en in relatie tot andere buurtcombinaties.

In 2005 ligt de *objectieve veiligheid* in de Spaarndammerbuurt op een, voor Amsterdam, gemiddeld niveau. Problemen ervaren de buurtbewoners met name op de punten overlast en geweld. Relatief gunstig is de situatie wat betreft inbraak en diefstal. Vandalisme en drugsproblematiek nemen een gemiddelde plaats in.

Wat de *subjectieve veiligheid* betreft scoort de buurtcombinatie nog iets gunstiger. Grootste probleem is de onveiligheidsbeleving. Er is weinig neiging tot vermijdingsgedrag en de algemene buurtproblematiek is beperkt. Wat dit laatste punt betreft staan de onderwerpen 'schoon & heel' en 'overlast' het meest onder druk. Vandalisme wordt in de buurt niet als een bijzonder probleem ervaren.

4.3 De veiligheid in de buurt volgens de buurtregisseur

De buurtregisseurs noemen de Spaarndammerbuurt een sociaal bewogen buurt, een 'rooie' buurt, met strijd bare mensen. Er is veel armoede, er wonen veel mensen wie het niet voor de wind gaat. De wijk zit vol met psychiatrische randgevallen. Er zijn veel burenruzies, er is veel (geluids)overlast, er is sprake van alcoholisme en drugsproblematiek, en in de buurt spelen problemen met (illegale) onderhuur.

In de Nova Zemblastraat worden veel huurwoningen verkocht. De menging tussen huurders en kopers loopt soms moeizaam. Door de verschillende posities blijken onderlinge problemen moeilijker opgelost te worden. Dat geeft onrust in de straat.

Aan de Spaarndammerdijk en op de kop van de Spaarndammerstraat worden veel panden gerenoveerd. Bij de start van het project was nog sprake van veel leegstand.

In de Spaarndammerstraat, op de hoek met de Nova Zemblastraat en op de hoek met de Assendelftstraat, bestaat overlast door drugs- en alcoholproblemen, met name 's nachts, na sluitingstijd. De cafés die hier staan fungeren als aantrekkingspunt. Er wordt niet alleen gebruikt, hier hangen ook dealers rond. Vanwege deze problemen zijn de bankjes op straat al weggehaald.

Bij de studentenwoningen en de twee horecavoorzieningen doen zich zelden ernstige incidenten voor. De buurtregisseur bestempelt het gebied als rustig. Een enkele keer is sprake van (geluid)overlast, soms van fietsdiefstal en incidenteel hebben zich inklimmingen voorgedaan.

De huismeester houdt het buurtje goed in de gaten. Hij heeft zijn kantoor vooraan aan de Stavangerweg, met uitzicht op de Skaeve Huse. De huismeester zal dagelijks bij de Skaeve Huse langs gaan.

Rond de studentenwoningen is in de avonduren particuliere bewaking aanwezig. De politie zal niet extra surveilleren bij de Skaeve Huse.

Het terrein waarop de Skaeve Huse staan, wordt bij evenementen in de wijk gebruikt als extra parkeerterrein. Dat geeft onrust in de buurt en leidt tot niet buurtgebonden incidenten. Al kort nadat de eerste bewoners in de Skaeve Huse zijn getrokken bleek een van hen (met alcoholproblemen) door de

situatie te worden getriggerd. Dit leidde tot overlastgevend gedrag.

Al na een of twee weken is een van de eerste bewoners zijn huis uitgezet, na gewapende bedreiging van een van de professioneel betrokkenen. Hij is uit het project geplaatst en wordt in een alternatief traject door HVO/Querido begeleid. Als dit goed verloopt kan hij in aanmerking komen voor een herkansing in een woning in een volgend Skaeve Huse project, elders in de stad. De persoon in kwestie is zo snel mogelijk verwijderd, om te voorkomen dat hij zich aan de buurt zou gaan hechten. De buurt krijgt hem dan niet meer weg, hij gaat er dan rondhangen, ook al woont hij er niet meer.

Een van de buurtregisseurs maakt de opmerking dat dagbesteding voor de bewoners van groot belang is, omdat ze anders in de buurt gaan rondhangen. Hij heeft bij aanvang van het project ook aangegeven in de Skaeve Huse geen psychiatrische probleemgevallen te willen hebben. Hij verwachtte daarvan problemen die door de politie niet aan te pakken zijn.

Voor een cijfermatig beeld van de feitelijke criminaliteit in de directe omgeving van de Skaeve Huse zijn delictgegevens opgevraagd bij de politie⁵. In onderstaande tabellen zijn de cijfers weergegeven.

Aard van het delict	2006				totaal 2006
	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal	
Diefstal van bromfiets/motor	3	1	2	1	7
Diefstal van fiets		1	6	4	11
Diefstal van auto	1				1
Diefstal uit/vanaf auto	4	5	3	2	14
Vernieling van/aan auto	2		2	1	5
Vernieling van/aan openbaar vervoer/abri				2	2
Inbraak in woning				4	4
Inbraak in bedrijf/kantoor		1	1		2
Diefstal in/uit bedrijf/kantoor	1	1			2
Winkeldiefstal	2			1	3
Bedreiging		1	5	4	10
Zakkenrollerij/tassenrollerij	2	1	2	2	7
Straatroof			1	1	2
Vernieling overige objecten	1		2	3	6
Overval op overige objecten	1				1
Handel harddrugs	1			1	2
Totaal delicten	18	11	24	26	79

De belangrijkste problemen hebben betrekking op voertuigcriminaliteit, diefstal en vernielingen. Persoonsgerichte delicten (bedreiging, zakkenrollerij/tassenrollerij en straatroof) vormen een tweede categorie, waarbij bedreigingen het meest in het oog springen, met name in de tweede helft van het jaar. Een laatste opvallend cijfer is dat over vernieling van openbare objecten.

Noot 5 Zie Bijlage 2 voor gebiedsafbakening en geselecteerde delicten.

In de eerste helft van 2007 is de voertuigcriminaliteit ongeveer gehalveerd, ten opzichte van dezelfde periode in 2006. Bedreigingen en zakkenrollerij/tassenroof is in de eerste helft van 2007 juist toegenomen in vergelijking met de situatie in de eerste helft van 2006.

Het totaal aantal incidenten ligt op gelijk niveau, maar er is een verschuiving opgetreden in de aard van de delicten. Er is geen sprake van gewijzigd politietoetreden.

Aard van het delict	2007	
	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal
Diefstal van bromfiets/motor		
Diefstal van fiets		
Diefstal van auto		
Diefstal uit/vanaf auto	1	3
Vernieling van/aan auto	2	1
Vernieling van/aan openbaar vervoer/abri		1
Inbraak in woning		
Inbraak in bedrijf/kantoor	2	2
Diefstal in/uit bedrijf/kantoor		
Winkeldiefstal	1	2
Bedreiging	2	5
Zakkenrollerij/tassenroof	2	3
Straatroof		
Vernieling overige objecten		2
Overval op overige objecten		
Handel harddrugs	1	
Totaal delicten	11	19

4.4 De veiligheid in de buurt volgens de woningcorporatie (De Key)

De overlastmeldingen die bij de corporatie binnenkomen betreffen vooral geluidsoverlast. Op het Suikerplein waren in 2006 overlastproblemen door hangjongeren. Dit gaf bij een deel van de bewoners een gevoel van onveiligheid, anderen vonden het alleen storend. Door de inzet van buurtbeheer en politie is dit probleem in 2007 afgenomen.

In Spaarndammerbuurt Oost staan twee ouderencomplexen. De bewoners hiervan komen 's avonds niet graag meer buiten. Ook zijn er ouderen die niet graag op de bankjes bij de cafés zitten, vanwege de alcoholisten.

Bij de renovatieprojecten geven bijna alle bewoners aan dat ze graag in de buurt willen blijven wonen.

In de 2400 woningen van De Key in de Spaarndammerbuurt is tussen januari 2006 en juli 2007 26 maal ingebroken.

4.5 Buurtbeheer

In de buurt is buurtbeheer ingesteld om de leefbaarheid en veiligheid in de buurt te verbeteren. De buurtconciërges zijn een aanspreekpunt voor bewoners. Zij zorgen voor toezicht in de buurt, zijn een vraagbaak voor alle bewoners en signaleren problemen.

We hebben het buurtbeheer benaderd (WijkServicePunt), maar daar wil men buiten het onderzoek blijven. Na de eerste commoties in de buurt wil men nu alleen nog aanspreekpunt voor bewoners zijn.

4.6 Overlastmeldingen bij het Meldpunt Zorg & Overlast Westerpark

Uit het Jaarverslag en via navraag van/bij het Meldpunt Zorg & Overlast Westerpark blijken de volgende zaken zich in de periode 2005 en 2006 te hebben afgespeeld.

	Spaarndammerbuurt West		Spaarndammerbuurt Oost	
	2005	2006	2005	2006
Overlastmeldingen				
Sociaal onaangepast gedrag*	6	3	3	3
Psychiatrische problematiek	4	1	2	2
Drugsproblematiek	4		1	
Alcoholproblematiek		2	3	2
Opvoedproblematiek	1		2	
Overig overlast	2	1		2
Totaal	17	7	12	9

* Sociaal onaangepast gedrag betekent vaak dat sprake is van geluidsoverlast waar mensen niet op aan te spreken zijn, en soms van pesterijen.

Vervolgmeting

5 Bevindingen sleutelpersonen

5.1 Beheergroep Skaeve Huse Westerpark

Bij de leden van de beheergroep zijn geen klachten over de bewoners van de Skaeve Huse bekend. In de beheergroep zitten (de huismeesters en de medewerkers sociaal beheer van de) woningcorporaties, (de begeleiders van) HVO/Querido, vertegenwoordigers van het stadsdeel (vertegenwoordigt ook het Meldpunt Zorg & Overlast Westerpark), de buurtregisseurs en vertegenwoordigers van de bewoners.

5.2 Huismeesters (woningcorporaties)

Er is een gesprek gevoerd met één van de twee huismeesters⁶. Het dagelijks toezicht ligt in handen van twee huismeesters, een van woningcorporatie Stadgenoot (voorheen AWW), een van corporatie De Key. Hun rol is het dagelijks contact met de bewoners te onderhouden en er op toe te zien dat het project er schoon, heel en veilig uit ziet. Zo nodig spreken zij de bewoners hier op aan.

De huismeester van De Key blijkt betrekkelijk weinig van het project te weten (de doelstellingen en de selectie van bewoners bijvoorbeeld). Hij is ook niet op de hoogte van het bestaan van eventuele bijzondere regels. Hij vindt het daarom soms moeilijk om te bepalen of hij moet ingrijpen op bijvoorbeeld de verrommeling en vervuiling die bij twee van de bewoners plaatsvindt (deels buiten, deels binnen). Het boekje dat in juli 2008 door de betrokken woningcorporaties van de Skaeve Huse werd gemaakt was in diverse opzichten een eyeopener voor hem. Door gebrek aan informatie kan hij niet aangeven of het project succesvol is.

Hij acht het overigens zonder meer van belang dat ook de huismeesters van dit soort projecten geschoold zijn in het omgaan met 'moeilijke mensen'.

De huismeester van De Key is vier dagen per week in de directe nabijheid van de Skaeve Huse aanwezig. Zijn kantoortje is gevestigd in het nabijgelegen studentencollege, waarvan hij eveneens de huismeester is. Hij is op deze locatie werkzaam sinds december 2007 en heeft het beheer van zijn voorganger overgenomen. Op zijn werkdagen maakt hij een rondje om het project en maakt dan een praatje met de bewoners als hij die toevallig tegenkomt. Zijn voorganger nam dagelijks een uur plaats in de beheerdersruimte, maar dat leverde nauwelijks contact op; dat acht hij daarom zinloos. Collega huismeester van Stadgenoot komt ook regelmatig even langs. Beider bezoeken vinden onafhankelijk van elkaar plaats. Onderling overleg is zeer beperkt; beiden zien daar weinig aanleiding toe. Zij zien elkaar wel op de tweemaandelijks vergaderingen van de beheergroep. Ook contact met de begeleiders van HVO/Querido is summier.

Noot 6 In verband met langdurige ziekte was de huismeester van AWW/Stadgenoot niet beschikbaar voor een interview.

Overlast geven de bewoners in de ervaring van de huismeester niet. Twee personen hebben de neiging steeds meer buitengebied te gebruiken voor verzamelingen en voor het verrichten van allerlei klus- en hobbyactiviteiten. De huismeesters vragen hen van tijd tot tijd de rommel op te ruimen. Dat heeft slechts beperkt effect, maar geeft geen verdere problemen. De twee andere bewoners zien de huismeester zelden. Zij blijven binnen of zijn op stap.

Enkele aandachtspunten die door de huismeester van De Key werden genoemd:

- De openheid van het gebied is wel erg groot. Door het ontbreken van elke afscheiding of begroeiing is toezicht optimaal mogelijk, maar de bewoners van de Skaeve Huse voelen zich soms 'te kijk' staan/zitten door passanten (of professionele 'projectbezoekers'). Enige beschutting (privacy) zou wenselijk zijn.
- De woonunits zijn zo klein dat iemand met verzamelwoede of klusbehoefte dat eigenlijk alleen buiten kan uitleven. Het zou aan te bevelen zijn daarvoor ruimte te creëren. Overigens niet collectief, want men verdraagt elkaar niet al te gemakkelijk.
- Een basis tv-aansluiting ontbreekt. Gevolg is dat bewoners doe-het-zelf schotels aan gaan brengen, wat de uitstraling van het project niet ten goede komt.
- Is het aanstellen van een beheerder voor vijf woonunits wel rendabel? Een tweemaal zo grote omvang zou wellicht reëler zijn.
- Er zijn wel erg veel professionals betrokken bij dit project, waar in de praktijk weinig aan de hand is.

5.3 Woonbegeleiding (HVO/Querido)

Medewerkers van het mobiele team houden twee keer per week spreekuur op locatie en rijden daarnaast één tot drie keer per week zonder aankondiging langs en hebben dan een gesprek met wie daaraan behoefte heeft. Behalve begeleidingsgesprekken worden financiën geregeld, vindt orde handhaving plaats, en is men behulpzaam bij vragen of problemen.

In de loop van de tijd zijn verschillende begeleiders van HVO/Querido bij het project betrokken geweest, onder andere omdat het project na driekwart jaar bij een andere afdeling is onder gebracht. Maar ook personeelwisselingen hebben plaatsgevonden. De informatie vanuit deze organisatie is daarom nogal versnipperd. Een van de hoofdverantwoordelijken geeft wel aan dat het opbouwen van vertrouwen met de bewoners een belangrijk speerpunt vormt, en dat dat zo langzamerhand goed van de grond komt. Van uitvoerende begeleiders kregen we echter de indruk dat het contact niet met alle bewoners even vlot en intensief verloopt. Twee personen zijn moeilijk benaderbaar, warrig, en hun verhalen zijn onsamenhangend.

5.4 Buurtregisseurs

Met beide buurtregisseurs die in de omgeving van de Skaeve Huse werkzaam zijn, is een (gecombineerd) gesprek gevoerd. Zij laten weten dat er bij hen geen overlastmeldingen binnenkomen en dat het volkomen rustig is rond het project (na uitplaatsing van de overlastgever van het eerste uur). De ene buurtregisseur kent de bewoners niet eens, de andere ziet wel eens een van hen met een boodschappentas lopen.

5.5 Meldpunt Zorg & Overlast Westerpark

Het Meldpunt Zorg & Overlast laat weten dat er geen klachten over de bewoners zijn binnengekomen. Wat betreft de evaluatie wil men buiten het onderzoek blijven. Het jaarverslag 2007 is ten tijde van deze vervolgmeting nog niet gereed, zodat geen algemene overlastcijfers over de buurt bekend zijn.

5.6 Sociaal beheer woningcorporatie De Key

Een groot deel van het sociaal woningbestand in de Spaarndammerbuurt is in beheer bij De Key. Volgens de sociaal beheerder hebben zich in het afgelopen jaar geen opvallende veranderingen in de buurt voorgedaan. Het blijft een nogal onrustige buurt met relatief veel burenoverlast (geluidsoverlast) en veel gepraat en geklaag. Alcoholisme en drugsgebruik zijn hier een gewone zaak. Het is en blijft een echte volksbuurt. Klachten die bij de corporatie binnenkomen zijn doorgaans één-op-één klachten. Klachten over de Skaeve Huse-bewoners heeft de corporatie niet ontvangen.

6 Bevindingen omwonenden en ondernemers

6.1 Ervaringen buurtbewoners

Bewoners Spaarndammerbuurt

Er zijn zestien bewoners van de overkant van de Spaarndammerdijk/Tasmanstraat bevestigd. Twee personen zijn gericht benaderd, zij waren vanaf het begin van het project actief betrokken. De anderen zijn willekeurig benaderd door in een aantal straten nabij de Skaeve Huse aan te bellen. Vijf personen wonen aan de Spaarndammerdijk (tegenover de Skaeve Huse), acht in de Spaarndammerstraat (eerste stuk vanaf Spaarndammerdijk/Tasmanstraat) en drie verderop in de buurt. De meesten wonen op de begane grond of de eerste verdieping, een enkeling woont hoger.

Vijf van de willekeurig benaderde bewoners weten (min of meer) van het bestaan van de Skaeve Huse. Een enkeling kent één van de bewoners van de Skaeve Huse, maar de meeste omwonenden hebben geen idee van het project en weten absoluut niet wie er wonen. De Skaeve Huse blijken nauwelijks een gespreksonderwerp tussen de burens te zijn.

Op een enkel incident na, ervaren de omwonenden geen overlast van de Skaeve Huse. De incidenten die ons gemeld zijn:

- Recent de brand bij de Skaeve Huse (gemeld door één bewoner).
- De vriend van één van de omwonenden heeft bier naar zijn hoofd gegooit gekregen, toen hij voorbij de Skaeve Huse kwam. Het is niet helemaal duidelijk wanneer dat is gebeurd, waarschijnlijk betreft het de bewoner die na korte tijd is uitgezet.
- Eén van de bewoners van de Skaeve Huse heeft een keer een heleboel vuilniszakken aan de Spaarndammerdijk kapot gescheurd. Hij is daar door een van de bewoners op aangesproken en heeft de rommel min of meer opgeruimd.

Ook de twee bewoners 'van het (verzet van het) eerste uur' ervaren dat de Skaeve Huse-bewoners geen overlast in de buurt veroorzaken. Er zijn geen problemen, en zij kennen ook maar één of twee personen van gezicht.

Een van beiden vraagt zich inmiddels af op welke gronden bewoners voor het project geselecteerd worden. Onlangs werd iemand uit de buurt uit zijn woning gezet, wegens ernstige overlast, maar bij navraag bleek deze persoon niet in aanmerking te komen voor een woning in de Skaeve Huse. Dat bevreedde hem, want verplaatsing van deze buurt-overlastgever naar de Skaeve Huse zou ontlasting voor de buurt hebben betekend. Omdat hij had begrepen dat dat de bedoeling van het project was, riep dit vragen op over procedures en over het project. Hij vraagt zich af of wel de juiste personen in het project zitten.

Verder was deze persoon van mening dat het project wat verder van de buurt af hadden moeten staan. De huidige gunstige ligging roept in zijn optiek nog te veel de gedachte op dat dit een mooie beloning voor slecht gedrag is. Het project is in zijn ogen te luxe.

Terugkijkend naar de aanloop van het project constateren beiden dat na aanvankelijke protesten en de handtekeningenactie tegen de komst van het project, de aandacht van de buurtgenoten om in verzet te komen al snel verslapte. Men berustte er in dat men toch niets in te brengen had. Beide

personen zijn ook op andere onderwerpen actief in de buurt, maar ze horen zelden of nooit meer iets over de Skaeve Huse van hun buurtgenoten.

Opmerkelijk is dat eerdere en huidige overlast in de buurt toch snel aan de bewoners van de Skaeve Huse gekoppeld wordt. Bij doorvragen blijkt dat ze er niet veel mee te maken hebben, maar in eerste reactie doet men voorkomen alsof dat wel het geval is.

De oorspronkelijke angst in de buurt was dat er veel overlast zou komen, rottigheid en criminaliteit (woninginbraak, winkeldiefstal). Alom wordt aangegeven dat dit ongegrond is gebleken.

In het algemeen wordt de leefbaarheid in de buurt door de meeste omwonenden als redelijk goed omschreven. Kenmerken die zijn genoemd: rustig, gemengd, vooral armere bewoners, volksbuurt, weinig overlast. Door de renovaties komen er meer 'rijkere' mensen wonen en krijgt de buurt een steeds fraaiere uitstraling. De respondenten gaven aan zich redelijk veilig tot veilig te voelen in de buurt. Vroegere problemen met hangjongeren en overlastgevend alcoholgebruikers op de hoek Spaarndammerstraat/Nova Zembrastraat, behoren tot het verleden. Bewoners van de Skaeve Huse waren hier niet bij betrokken (informatie van ondernemer horeca).

Een bewoner van de Spaarndammerdijk vertelde dat in het verlengde van de Hembrugstraat (het pad vanaf de Spaarndammerdijk naar de studentenwoningen en de Skaeve Huse) wel eens wordt gehangen door jongeren. Skaeve Huse-bewoners zijn hier niet bij betrokken. Langs het paadje ligt een braak liggend terreintje, enigszins beschut achter struiken. Ter plekke werden inderdaad sporen van hangen gezien: onder andere veel (bier)blikjes, lege pakjes sigaretten, sigarettenpeuken en enkele wietzakjes. Dé ontmoetingsplek in de buurt is echter bij de coffeeshop in de Knollendamstraat. Daar staan regelmatig jongeren buiten op de stoep, zowel van binnen als van buiten de buurt. Volgens deze persoon wordt de overlast, zoals van brommertjes, veroorzaakt door mensen van buiten de buurt.

Bewoners Studentencolplex

In het studentencolplex tegenover de Skaeve Huse zijn negen willekeurige studenten bevroagd. Ongeveer de helft van hen woont langer dan een jaar in het colplex, de anderen zijn er in het afgelopen jaar komen wonen.

De meeste studenten die aan het onderzoek hebben meegedaan weten niet van het bestaan van de Skaeve Huse, laat staan dat zij weten wie er wonen. Ze merken eigenlijk niks van hun aanwezigheid. Er is geen enkel geval van overlast is bekend, dat gerelateerd zou kunnen zijn aan het project.

In het algemeen ervaren de studenten de veiligheid op het studentencolplex en in de Spaarndammerbuurt als redelijk of goed. Verschillende studenten geven aan niet zo met veiligheid op straat bezig te zijn. Negatieve ervaringen met veiligheid in de buurt zijn niet gemeld. Wel heeft men op het colplex soms last van rondhangende, soms intimiderende en scooterrijdende jongeren uit de Spaarndammerbuurt. Ook van bezoekers van het nabijgelegen Strand West hebben sommigen overlast.

Ook enkele studenten wezen op de hangplek aan het verbindingspaadje tussen studentencolplex en Spaarndammerdijk. Het hangen levert overlast op.

Een van de studenten weet zich te herinneren dat onder de studenten vooraf nauwelijks ongerustheid over het project bestond. Er waren wel zorgen over rondhangen bij Paviljoen 't IJ (op het studentencomplex). Dat is ongegrond gebleken, er doen zich geen problemen voor.

6.2 Ervaringen van ondernemers

In de Spaarndammerbuurt is een gesprek gevoerd met de exploitanten van drie horecavoorzieningen, de assistent filiaalmanager van Albert Heijn, de voorzitter van de winkeliersvereniging Spaarndammerstraat en een medewerkster van de coffeeshop aan de Spaarndammerdijk. Op het terrein ten noorden van de Spaarndammerdijk is met de eigenaren en bedrijfsleiders van Strand West, Paviljoen 't IJ (studentencafé) en Circus Casablanca gesproken.

Op één uitzondering na weten alle ondernemers van het bestaan van het project. Een deel van hen kent één, en een enkeling twee bewoners. Niemand heeft last van ze en heeft ook nooit overlast bij collega's gehoord. De horecaondernemers kunnen niet zeggen of ze de bewoners tot hun clientèle kunnen rekenen, maar als dat zo is vinden ze het op één uitzondering na, best.

Enkele ondernemers wonen in de buurt en horen ook van medebewoners nooit klachten. De Skaeve Huse-bewoners hebben volgens hen geen enkele invloed op de leefbaarheid in de buurt.

Men staat over het algemeen positief tegenover het project, zeker nu blijkt hoe rustig alles verloopt. Enkelen maakten zich vooraf wel zorgen of waren ronduit tegenstander, maar men is nu gunstig gestemd. Een van de geïnterviewden heeft zelfs de indruk dat de aanwezigheid van de bewoners van de Skaeve Huse een positief effect hebben op de situatie rond zijn voorziening (sociale ogen). De problemen met vandalisme behoren sinds de komst van het project tot het verleden.

Albert Heijn heeft veel last van winkeldiefstal en overlast van zich misdragende alcoholisten in de winkel. Of de Skaeve Huse-bewoners hier toe behoren is echter onbekend.

Er leven wel enkele vragen onder de ondernemers, zoals: zitten er wel de juiste mensen in de Skaeve Huse, zijn het wel 'de echt zware gevallen', gaat niet te veel aandacht naar de Skaeve Huse uit, terwijl andere/ergere overlastgevers in de buurt voor onrust blijven zorgen en daarvoor ook oplossingen gevonden moeten worden.

Een enkeling vindt de vormgeving van de woonunits niet gelukkig gekozen, omdat 'de rotswanden als een gevangenis overkomen'.

In het algemeen is men van mening dat het met de leefbaarheid en de veiligheid in de buurt redelijk gesteld is, en dat de buurt er de laatste tijd op vooruit is gegaan.

6.3 Communicatie

Zowel onder de bewoners, de studenten als de ondernemers weet slechts een deel van de mensen zich te herinneren dat zij voor de komst van de Skaeve Huse over het project zijn geïnformeerd. Bij de ondernemers is dit

nog het beste blijven hangen. Over de wijze van communiceren hebben de meesten geen uitgesproken mening (meer).

Na de aanvankelijke aandacht voor het project hebben de media de Skaeve Huse met rust gelaten.

Medio 2008 hebben de betrokken woningcorporaties een boekje uitgegeven waarin het project beschreven staat. Dit boekje is vooral voor collega's in andere gemeenten bedoeld.

Dat is echter niet voor de buurt bedoeld. Enkele buurtbewoners, en vooral diegenen die vanaf het begin bij het (verzet tegen het) project betrokken waren, gaven aan het op prijs te stellen als de buurt van tijd tot tijd geïnformeerd zou worden over de voortgang en de effecten van het project. De indruk is ontstaan dat de woningcorporaties en het stadsdeel, nu het project er eenmaal staat, vinden dat de buurt er niet meer zo veel mee te maken heeft.

7 Ervaringen van de Skaeve Huse bewoners zelf

Begin augustus 2008 zijn gesprekken gevoerd met twee van de vier bewoners. De beide anderen voelden daar niets voor.

De geïnterviewden vertelden zeer tevreden te zijn met de huidige woonsituatie. De een woont hier nu ruim een jaar, de ander een half jaar. Voor bewoner A betekende de verhuizing naar de Skaeve Huse een verademing ten opzichte van de vroegere situatie. Geen klagende burens meer, een lekker ruim gebied rondom de units, vrij, en met een eigen tuin er bij. In zijn oude woning had hij veel last van geklaag, laster en controle, waardoor hij zich nogal opgejaagd voelde. Dat is nu gelukkig voorbij. Hier heeft hij bovendien geen last meer van ongedierte. A vertelt dat hij na een half jaar in zijn huidige woning uiteindelijk weer tot zichzelf is gekomen. Hij voelt zich nu goed. Voor zijn buurman, bewoner B, betekent het wonen in het project eveneens rust. Hij geniet van het feit dat hij nu een benedenwoning heeft en dat hij prettige, rustige burens om zich heen heeft. Ook hij is blij dat de onrust van zijn oude woonsituatie voorbij is. Hij had een bovenwoning, maar wilde zijn pilsje bij voorkeur op straat drinken. Samen met zijn vrienden, en met een muziekje er bij.

Beiden vinden de woning wat klein, maar kunnen er toch voldoende uit de voeten. Met name A is goed te spreken over het feit dat je niet ziet dat het om containerwoningen gaat. Ook de locatie bevalt. Er is ruim uitzicht en de ligging ten opzicht van het centrum is gunstig. De Spaarndammerbuurt biedt wat ze nodig hebben. B vindt het prettig dat de units niet verder van de buurt af liggen. Dat zou hem het onrustige gevoel geven dat hij minder goed in de gaten gehouden werd. A zou wel wat meer bomen om zich heen willen hebben.

A wil in de toekomst wel weer terug naar een reguliere woning in de buurt. Hij zegt er hard aan te werken zijn problemen onder de knie te krijgen. Hij heeft vooral behoefte aan meer ruimte in huis. In de ogen van A is het doel van het Skaeve Huse project 'om ons sociaal goed te krijgen', zodat zelfstandig wonen weer mogelijk is. B heeft in dat opzicht geen doelen voor ogen, hij wil bij voorkeur hier blijven wonen.

Zowel A als B besteden een deel van hun tijd met vrijwilligerswerk in de buurt, in projecten die door 'kerken voor de stad Amsterdam' onder andere in de Westerparkbuurt zijn opgezet. Dat levert hen een dagbesteding en wat contacten op en B maakt bovendien regelmatig gebruik van de mogelijkheid om er voor een schappelijk prijsje een ontbijt en avondmaaltijd te nuttigen. Beiden doen de meeste boodschappen bij AH op de hoek, maar A komt ook wel bij de kleinere buurtwinkels.

A gaat wel eens naar Strand West en een enkele keer naar een van de cafés bij het studentencomplex. Daar maakt hij wel eens een praatje met de studenten. Hij bezoekt zo nu en dan ook wel eens een horecagelegenheid in de Spaarndammerbuurt, maar dat komt niet veel voor. B maakt geen gebruik van voorzieningen in de buurt.

Contacten met de buurt zijn verder zeer beperkt. Ook onderling hebben de vier bewoners van het project nauwelijks contact. Buiten wordt nog wel eens

een kort praatje gehouden, maar verder gaat iedereen zijn eigen weg. Last hebben ze ook niet van elkaar. A zou het wel prettig vinden als het project iets groter was zodat er meer kans zou bestaan dat er mensen tussen zitten waar hij meer contact mee zou hebben. B ziet dan juist de kans op problemen toenemen. A maakt plannen om achter zijn unit een barbecue te organiseren voor zijn medevrijwilligers uit de buurt.

A en B krijgen beiden wel eens bezoek, maar lijken daar niet veel behoefte aan te hebben. B ontmoet zijn vrienden vaak in het park aan de andere kant van de buurt of elders in de stad. Allebei lijken ze er wel bij te varen dat ze niet tussen te veel anderen zitten, zoals in de maatschappelijke opvang het geval zou zijn.

Beide bewoners hebben regelmatig contact met de medewerkers van het mobiele team van HVO/Querido, die hen met allerlei zaken helpen, maar ook voor een gesprek beschikbaar zijn. De huismeesters zien ze zelden. Een van beiden heeft ook contacten met JellinekMentrum (verslavingszorg en GGZ). Beiden hebben er moeite mee dat zij het financieel beheer niet zelf in handen hebben en het contact met 'de instanties' loopt niet altijd even gemakkelijk. Met ongevraagde bemoeizorg hebben beiden moeite, maar beiden geven wel aan behoefte te hebben aan persoonlijke aandacht en begeleiding.

De gesprekken zijn gevoerd in de beheerdersruimte van het project. Een afsluitend bezoekje aan de eigen units maakte duidelijk dat 'wonen' een kunst is, waar deze heren een heel eigen kijk op hebben. De opmerking van de aanwezige begeleiders van HVO/Querido dat meer woonbegeleiding nodig is, kan alleen maar volmondig beaamd worden.

Een van beide bewoners noemt nog als apart aandachtspunt de verkeers- onveilige oversteek van het project naar de Spaarndammerbuurt, waarbij de redelijk drukke Spaarndammerdijk moet worden overgestoken.

8 De cijfers

8.1 Politiecijfers: veiligheidsontwikkeling in de buurt

Er is een onderzoeksgebied afgebakend om de ontwikkeling in de criminaliteitscijfers in kaart te brengen. Dit gebied omvat een stuk van de Spaarndammerstraat/Tasmanstraat (weerszijden van de kruising met de Spaarndammerstraat), het eerste deel van de Spaarndammerstraat vanaf dit kruispunt, tot aan hoek met de Knollendamstraat/Nova Zemblastraat, de Nova Zemblastraat zelf tot aan de Aert van Nesstraat, en deze laatste tot aan de Tasmanstraat. Aan de andere zijde van de Spaarndammerstraat is het eerste stuk van de Hembrugstraat vanaf de Spaarndammerdijk meegenomen.

De cijfers hebben in absolute zin weinig betekenis. We bekijken ze alleen in relatieve zin (ontwikkeling in de tijd).

Aard van het delict	2006	2007		2008	
	Totaal 2006	1° + 2° kwartaal	3° + 4° kwartaal	Totaal 2007	1° + 2° kwartaal
Diefstal van bromfiets/motor	7	0	1	1	1
Diefstal van fiets	11	2	5	7	6
Diefstal van auto	1	0	0	0	1
Diefstal uit/vanaf auto	12	4	4	8	10
Vernieling van/aan auto	4	3	2	5	4
Vernieling van/aan openbaar vervoer/abri	2	1	0	1	0
Inbraak in woning	0	0	1	1	0
Inbraak in bedrijf/kantoor	2	4	1	5	1
Diefstal in/uit bedrijf/kantoor	2	0	2	2	0
Winkeldiefstal	0	2	1	3	3
Bedreiging	8	6	2	8	5
Zakkenrollerij/tassenrollerij	7	5	4	9	2
Straatroof	2	2	0	2	1
Vernieling overige objecten/gebouwen	6	1	3	4	3
Overval op overige objecten	1	0	0	0	0
Handel harddrugs	2	1	2	3	2
Handel softdrugs	0	0	3	3	1
Totaal delicten	67	31	31	62	40

Diefstal vanaf/uit auto's blijft het meest voorkomende delict in de buurt, gevolgd door diefstal van fietsen. Dit is geen opmerkelijk beeld, want dat doet zich ook elders in de stad zo voor. Diefstal van bromfietsen en motoren blijft, evenals in 2007, op een lager niveau dan in 2006.

Belangrijker is het aantal geregistreerde incidenten van bedreiging in het onderzochte deel van de Spaarndammerbuurt. Dit blijft in de eerste helft van 2008 ongeveer op hetzelfde niveau liggen als in de voorafgaande jaren. Zakkenrollerij en tassenroverij lijken zich in gunstige zin te ontwikkelen; het aantal incidenten neemt af.

Bij de overige aspecten zijn de fluctuaties zo gering dat er weinig steekhoudends over te zeggen valt. In elk geval is er geen ontwikkeling te zien die zorgen baart over achteruitgang van de buurt, sinds de komst van de Skaeve Huse.

In de periode 1 juni 2007 tot 1 juni 2008 zijn geen meldingen in de politieregistratie opgenomen van incidenten op de Haparandaweg/Rigakade, waaraan de Skaeve Huse liggen. Dus ook hier geen incidenten waarbij de bewoners van de Skaeve Huse betrokken waren.

In het Westerpark als geheel, op wijkniveau dus, stelt de politie vast dat het aantal incidenten in het afgelopen jaar flink is teruggelopen. Een verklaring kan men daarvoor niet geven; er zijn geen speciale campagnes of invloedrijke projecten geweest. We kunnen alleen constateren dat de context van ons onderzoeksgebied een verbetering van de veiligheid laat zien.

8.2 Politiecijfers: persoonsgebonden incidenten bewoners Skaeve Huse

Er is één incident in de Spaarndammerbuurt bekend, waarbij een bewoner van de Skaeve Huse betrokken is geweest. Het betrof een winkeldiefstal.

Bij de twee bewoners met een alcoholprobleem verandert er niet veel in het gedrag. Vóór en na hun verhuizing naar de Skaeve Huse zijn er meldingen/aangiftes bij de politie bekend die te maken hebben met overlast (in verband met openbaar en luidruchtig drinken) en winkeldiefstal. Het betreft echter steeds zaken die zich elders in de stad hebben afgespeeld. Een van beiden veroorzaakt niet alleen veel overlast, hij heeft een duidelijk crimineel verleden. Hij heeft veel incidenten op zijn naam staan en bij zijn huidige woning heeft hij na enkele maanden brand gesticht (buiten).

Van de derde bewoner is één diefstal bekend, elders in de stad, enkele maanden vóór zijn komst naar de Skaeve Huse. Zijn strafblad in 2008 is tot op het moment van het onderzoek schoon.

De laatste bewoner heeft geen strafblad.

8.3 Contextcijfers: Amsterdams veiligheidsonderzoek

Wonen in Amsterdam, 2007⁷

De resultaten van het tweejaarlijks onderzoek 'Wonen in Amsterdam, 2007' zijn nog slechts beperkt beschikbaar. Daaruit valt op te maken dat de Spaarndammerbuurt ten opzichte van het Amsterdamse gemiddelde zeer gunstig scoort op het onderwerp 'overlast van criminaliteit', gunstig op het onderwerp 'overlast door (andere) groepen mensen' (denk o.a. aan hangjongeren) en zeer gunstig op 'algemene vooruitgang van de leefbaarheid in de buurt'. De gegevens betreffen de periode 2005-2007. Er is wat betreft overlast en criminaliteit een duidelijke verbetering van de buurt te zien, ten opzichte van de vorige onderzoeksperiode.

Noot 7 Wonen in Amsterdam 2007, Factsheet leefbaarheid, Gemeente Amsterdam, Dienst Wonen, Stadsdelen en Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties, maart 2008.

*Veiligheidsindex Amsterdam 2006-2007*⁸

De *objectieve veiligheid* heeft zich in de Spaarndammerbuurt, volgens de gegevens van de veiligheidsindex, in 2006 en 2007 in gunstige zin ontwikkeld ten opzichte van de situatie in Amsterdam als geheel. Van overlast is in de buurt meer sprake dan gemiddeld in Amsterdam. Dat gold tot voor kort ook nog voor geweld, maar de situatie is wat dat betreft in 2007 aanmerkelijk verbeterd ten opzichte van de voorafgaande jaren. Van drugsproblemen is niet meer dan gemiddeld sprake, maar de situatie is in dat opzicht in 2007 licht verslechterd. Vandalisme is geen opvallend probleem in de buurt. De *subjectieve veiligheid* is in de buurt zelfs nog iets gunstiger. In de afgelopen jaren is een constante verbetering van het veiligheidsgevoel te zien.

Noot 8 <http://buurtcijfers.eenveiligamsterdam.nl/veiligheidsindex>

9 Effecten in de buurten van herkomst

De Key en AWW/Stadgenoot hebben in de buurten waar de overlastgevers vandaan komen onderzocht hoe de overlastbeleving daar nu is. Is de rust weergekeerd? Heeft dat te maken met het vertrek van de overlastveroorzaker? Of was/is er meer aan de hand, zodat het uitplaatsen van één bewoner onvoldoende soelaas biedt? De vraag is opgepakt door de medewerkers sociaal beheer van de corporaties, die in gesprek zijn gegaan met de klagers van weleer.

Bij persoon 1 werd de overlast niet alleen veroorzaakt door hemzelf, maar vooral veroorzaakt door regelmatig bezoek van zwervers, alcoholisten en drugsgebruikers, die met z'n allen veel lawaai produceerden en wat tot ruzies en gevechten leidde. Zij hingen vaak in de gemeenschappelijke hal van de flat rond, waar zij behalve voor overlast ook voor vervuiling zorgden. Sinds de uitplaatsing van de bewoner blijven ook de bezoekers weg, is de rust weergekeerd en blijft de hal weer schoon. De burens waren op de hoogte van de juridische procedure om de overlastgever uit te kunnen plaatsen en hebben daarvoor hun overlastklachten schriftelijk overlegd. Uiteindelijk is niet ontruimd, maar heeft de bewoner meegewerkt aan zijn verhuizing.

Persoon 2 was al geruime tijd eerder ontruimd en heeft een tijdlang op diverse plekken in de stad verbleven. De oorspronkelijke overlastsituatie was (naar mening van de corporatie) te lang geleden om nog een zinvol gesprek met de klagers te kunnen voeren.

Een vergelijkbare situatie geldt voor persoon 3, die vanuit de maatschappelijke opvang naar de Skaeve Huse is verhuisd. In het Sociaal Pension was hij uiteindelijk niet te handhaven.

Persoon 4 zorgde gedurende jaren voor overlast bij zijn burens, door zijn verzamelwoede (gebruikte daarvoor gemeenschappelijke ruimten en bergruimte van medebewoners) en een ernstige mate van duurzame vervuiling, die ongedierte aantrok in het hele gebouw. De overlast beperkte zich tot zijn medebewoners van het woongebouw. Na het vertrek van deze overlastgever is de rust en de hygiëne in het gebouw weergekeerd. Er was regelmatig overleg met de corporatie en medebewoners waren op de hoogte van de uitplaatsing.

Persoon 5 zorgde gedurende de vijf jaar dat hij in zijn vorige woning woonde voor overlast door op het speelplein voor de deur onder invloed van drugs en/of drank rond te hangen, omwonenden uit te schelden, en door regelmatig drank- en drugsgebruikende bezoekers te ontvangen, bij voorkeur in de nachtelijke uren, hetgeen gepaard ging met harde muziek, vechtpartijen en schreeuwen. Burens durfden niet te klagen. Na meerdere deurwaarderszaken en intensieve begeleiding (die vervolgens weer geweigerd werd), regelmatige interventies van politie en corporatie, is uiteindelijk overeengekomen dat de persoon naar de Skaeve Huse zou worden overgeplaatst. Na zijn vertrek heeft een van de oude bezoekers nog een tijdlang overlast veroorzaakt, in het trappenhuis en op straat. Sinds ook hij is verhuisd is de rust weergekeerd. Overigens heeft persoon 5 slechts zeer korte tijd in de Skaeve Huse gewoond, omdat hij ook daar niet bleek te handhaven.

Bijlagen

Bijlage 1 Contactpersonen

Samenwerkingspartners voor de evaluatie

Jan Willem Kluit, projectcoördinator woningcorporatie AWW/Stadgenoot
Lisette Tilma, communicatieadviseur Projectbureau Stedelijke Vernieuwing
Westerpark

Mondelinge interviews, telefonische informatie, brongegevens en overleg

Marc Räkera, adviseur HVO-Querido
Madoc Reitsma, casemanager, HVO-Querido
Saskia Bolier, mobiel team HVO/Querido
Larissa Wijnnobel, mobiel team HVO/Querido
Petra de Jong, gebiedregisseur Sociaal Beheer, AWW/Stadgenoot
Steve Anches, huismeester AWW/Stadgenoot
Brenda Claassen, accountmanager Woonstichting De Key
Minou Westzaan, procesmanager Maatschappelijke Ontwikkeling, Woon-
stichting De Key
Cor van Kerkwijk, buurtregisseur Spaarndammerbuurt Oost
Peter van Bon, buurtregisseur Houthaven West en Zeeheldenbuurt
Jet van den Biggelaar, projectleider sociale wijkaanpak stadsdeel West-
park
Nicolette de Graaff, coördinator Meldpunt Zorg en Overlast, stadsdeel Wes-
terpark
Bewoners en ondernemers in de Spaarndammerbuurt